

KUSTANTAMO
HELMIVIIVO

OIM. VILLE HÄNNINEN

LENTORAJA
TIEKRISTEYKSIÄ
E
SEITÄVÄLITILLOISTA
OJA

Lentoratoja ja tienristeyksiä

Lentoratoja ja tienristeyksiä

Esseitä välitiloista

Toim. Ville Hänninen

Kustantamo Helmivyö
Turku 2026

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen,
erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden,
saamiseksi tekijänoikeuslain 13b §
("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

Lentoratoja ja tienristeyksiä: esseitä välitiloista

Toim. Ville Hänninen

ISBN 978-952-7469-95-8

Painopaikka: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

Sisällysluettelo

Ville Hänninen: Alkusanat **7**

Telma Peura: Syöksyjä **9**

Jaana Honkanen: Ulosmurtautuminen **26**

Henna Sysilaakso: Kuinka dinosaurus kirjoitetaan eli maailman lopusta ja mahdollisuuksista **40**

Katri Aholainen: Täytetyn linnun kyborginen katse **52**

Vincent Ryynänen: Haavelaiva **63**

Ella Kuusikko: Eräästä tienhaarasta **78**

Ida Vairimaa: Aika on puolellani **86**

Annukka Mäkeläinen: Innostuvaisen kermapersesseistin dominoefekti **93**

Senja Hietalahti: Sängyssä Alan Rickmanin kanssa **110**

Olli Löytty: Elämää suurempi Petteri **121**

Ida-Maria Manninen: Lasi-ihon alla **135**

Olli Löytty: Esseen kirjoittaminen on joukkuelaji **148**

Alkusanat

Jos saisit valita, olisitko lopun elämäsi vattumato, kärpänen vai perhonen? Näin ystäväni kysyi ja yritin vastata. Tiesin heti, minkä vaihtoehdon valitsen, mutta perustelut vievät aikaa.

Vattumato viihtyy omissa mehuissaan eikä liiku juuri mihinkään. Se on tosin varmaan aika tyytyväinen elämäänsä, koska saa asua vadelmassa.

Perhonen on hyvännäköinen ja liihottelee rauhassa. Näkee luontoa, elää lyhyen mutta hienon elämän. Se tietää sen itsekin.

Kärpäsellä ei vaikuta olevan tarkoitusta maailmassa, tai jos on, niin surista raivostuttavasti korvan juuressa. Hyttynen sentään pistää, mutta kärpänen vain pörisee eikä edes kovin äänekkäästi. Monet pitävät sitä rumana.

Vattumato ja perhonen olisivat hyvin perusteltuja, hedonistin ja esteetikon valintoja. Päädyn silti kärpäseen. Valitsen sen, koska jonkun pitää puhua maltillisen tarkoituksettomuuden puolesta.

Hyvä esseisti voi olla kuin vattumato, perhonen tai kärpänen. Jopa kaikki kolme yhdessä.

Jos löytää tekstiin perhosen poetiikan, tietää saavansa osakseen ihastelua. Kepeä lause, arvaamaton lento, oikealla lailla hento.

Jos jaksaa kaivaa kuin vattumato omalla mukavuusalueellaan, jää hyvä maku.

Jos pitää ääntä, se on enimmäkseen täysin turhaa, mutta kärpäsen elämä tunkiolla voi myös olla ihan tarpeellista.

En ota kantaa, kuka toimittamani kirjan esseisteistä on mielestäni vattumato ja kuka kärpänen. (Perhoset tietävät kyllä, mitä ovat, sitä ei heille tarvitse sanoa.)

Lentoratoja ja tienristeyksiä nousi esseekokoelman nimeksi, koska sen teksteissä on niin paljon uteliasta liikettä. Tarinan mukaan blues syntyi Mississipissä niin, että Robert Johnson käveli yöllä tienristeykseen ja teki sopimuksen paholaisen kanssa. Hän myi sielunsa ja sai kaupan päälle saatanan hyvän soundin.

Kirjoittaminen on soundin etsimistä. Välillä pitää lentämisen sijaan möyriä, mutta keveinkin liito vaatii työtä. Joidenkin mielestä kaikkein eniten.

Esseekirja kuuluu aloittaa viittauksella Michel de Montaigneen (1533–1592), joten hoidan nyt velvollisuuteni. Jo muinaiset roo...krooh.

Esseen hieno piirre on, että se sekä elää ajassa että on ajaton. Päiväperhoillekin on tilaa esseistiikassa, samoin vanhimpien filosofisten kysymysten esittäjille. Yhteistä on vain, että kirjoittajat kysyvät enemmän kuin vastaavat eivätkä välttämättä tiedä, mihin lähtivät.

Essee on pyörimisen taidetta. Vattumato mennee kerälle, kärpänen ja perhonen tekevät arvaamattomampia liikkeitä. Essee esittää, näkymiä ja näkemyksiä. Toisissa teksteissä korostuu estetiikka, toisissa asiasisältö. Kaunon ja tiedon eriasainen ja -tyyppinen kietoutuminen on kirjoitettu lajin DNA:han.

Tässä kirjassa on kymmeniä lentoratoja ja tienristeyksiä. Vaalikaamme niitä!

Ville Hänninen

Syöksyjä

Telma Peura

Minun Ikarokseni on luonnostaan siivekäs. Putoaminen tapahtuu Saimaan rannalla, kun riennämme vastaanotamaan mökkivieraita. He hyppäävät veneestä laiturille. Läikkyy, välkehtii, iloa on liian paljon yhdellä ponttoninlaidalla. Laituri keikahtaa puoliksi veden alle. Jalat kastuvat. Joku nauraa. Kesä kuivaa.

Haarapääsky on lennellyt tästä ohitse jo pidempään. Sen lentoradat ovat osa maisemaa, kesätaivasta poutapilvien lailla. On heinäkuun loppu ja puiden vihreä on kylläistä. Alkukesän kiihkeys on rauennut, nyt lämpimistä uimavesistä voi vain nauttia.

Kaarteliko lintu lähempänä? Huusiko se, kun onnettomuus sattui?

Ponttonia ja rantakalliota yhdistää laiturinpätkä, jonka alta esiin pärskii pieni eläin. Halauskierrös keskeytyy yhden vieraan osoittaessa veteen. Katsokaa! Öljynmusta lintu kauhoo vettä eturaajoillaan. On kuin se yrittäisi käyttää kahta purjelaudan purjetta airoina. Ensin näky huumaa. Märät, nuoret höyhenet. Suomut lenninhaivenista.

Me kaikki olemme evoluution kuvia. Solujen arkkitehtuuria piirrettiin vuosimiljardeja sitten, ja suonissa vir-

taa yhä mereinen alkuperämme. Selkärankaa kulkee vies-
ti satojen miljoonien vuosien taakse. Tuosta heijastuk-
sesta kumpuaa muisto, joka on sittemmin haaronut eviksi,
siiviksi, käsiksi.

Nyt taivaan olento ui.

Toinen. Kolmas! Joku huudahtaa. Aallot heittävät esiin
useamman poikasen. Ne suuntaavat vaistonvaraisesti
rantaa kohti. Yksi onnistuu kiipeämään rantakivelle. Si-
ivenpäätsä saavat otteen röpelöstä. Sormet. Toisen minä
autan kepinnokkaan ja siirrän rannalle, värjöttelemään
juurenkäppyrän päälle. Kolmas katoaa.

Luonto hoitaa, mökin isäntä sanoo, ja alamme siirtyä
kohti kuistia ja grilliä.

Kun myöhemmin palaan rantaan, omin voimin kiven
päälle kiivennyt linnunpoika on kadonnut. Emopääsky
tekee yhä kaarroksiaan laiturin yllä. Välillä se sukeltaa
kohti rantaheinikkoa. Seuraavana päivänä myös rannal-
le pelastamani lintu on poissa.

Tahdon uskoa, että se nousi siivilleen. Tahdon antaa sil-
le siivet.

Eräs kirjoittava ystäväni sanoi, että kirjallisuudessa nä-
kyy pinnalla se, mikä kirjailijoita on kiinnostanut 3–5
vuotta sitten, koska teokset ovat siinä ajassa ehtineet
julkaistaviksi.

Yhtäkkiä antiikin mytologiaa on kaikkialla. Sinikka
Vuola kertoo inspiroituneensa Ovidiuksen *Muodonmuu-
toksista*. Hänen teoksessaan *Myrskyn anatomia* puhaltava

Lentoratoja ja tienristeyksiä pörisee ja surisee, kiihdyttää ja parkkeeraa, liittää ja liihottaa. Kirjan yksitoista esseetä syntyivät kurssilla, mutta ottivat pian oman olomuotonsa. Esseeseen kuuluvan kokeilun hengessä myös opettajat sekosivat sanaveteen ja kirjoittivat omat esseeet.

Lopputulokset osoittaa, että esseen kirjoittaminen on joukkuelaji. Tiimissä toimivat Katri Aholainen, Senja Hietalahti, Jaana Honkanen, Ella Kuusikko, Olli Löytty, Ida-Maria Manninen, Annukka Mäkeläinen, Telma Peura, Vincent Ryynänen, Henna Sysilaakso ja Ida Vairimaa. Kirjan on toimittanut Ville Hänninen.

9 789527 469958

ISBN 978-952-7469-95-8

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

KÄNNET: JT LINDROOS